

TRADÍCIA A PERSPEKTÍVY SLOVAKISTIKY (NIELEN) V SRBSKU (recenzia)

MICHAL KRAUTER

PAUNOVIĆ RODIĆ, Stefana – RAFFAJ, Radoslav: *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy*. Belehrad: Univerzita v Belehrade, 2023. 725 s.

Rozsiahly viacjazyčný zborník *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy* je výstupom z rovnomennej medzinárodnej vedeckej konferencie zameranej na historické ukotvenie, aktuálne výzvy a vývojové perspektívy slovakistiky ako relatívne samostatnej vednej disciplíny. Konferencia sa uskutočnila od 19. do 21. apríla 2023 na Filologickej fakulte Univerzity v Belehrade. Dôvodom na organizáciu tohto vedeckého podujatia – ako sa píše v *Predslove* – boli hneď dve jubileá, „a to 70. výročie univerzitnej slovakistiky v Srbsku a 25. výročie Lektorátu slovenského jazyka a kultúry na Filologickej fakulte Univerzity v Belehrade“ (s. 7).

Vydanie zborníka reflektuje nielen súčasný stav výskumu v oblasti slovenského jazyka, literatúry a kultúry, ale zároveň otvára dôležitý diskurz o interdisciplinárnych a transdisciplinárnych presahoch slovakistických štúdií v kontexte stredoeurópskeho a širšieho európskeho priestoru.

Zborník je štruktúrovaný tematicky do troch sekcií – *Tradícia a perspektívy jazykovednej slovakistiky*, *Tradícia a perspektívy literárnovednej slovakistiky a kulturológie* a *Tradícia a perspektívy vyučovania slovenského jazyka a literatúry* –, ktoré sa zameriavajú na jazykovedné, literárnovedné, kulturológické a didaktické aspekty slovakistiky. Takéto členenie umožňuje systematický pohľad na rôzne vetvy slovakistiky a zároveň podnecuje k ich vzájomnému prepájaniu, čo predstavuje jeden z hlavných metodologických a ideových cieľov tejto publikácie. Prínosné je, že editori – s dôrazom na systematickosť a tematickú konzistentnosť – usporiadali príspevky v jednotlivých sekciách tak, aby čitateľ získal nielen prehľad o aktuálnych trendoch, ale aj možnosť sledovať vývojové kontinua a metodologické posuny v rámci jednotlivých subdisciplín.

V jazykovednej sekcii dominujú štúdie, ktoré kombinujú klasickú jazykovú analýzu s modernými nástrojmi, ako sú korpusová lingvistiká, kvantitatívna analýza a digitálna filológia. Prínosná je napríklad štúdia o zmenách vo vnútornej syntaxi súčasnej slovenčiny, ktorá využíva dáta z korpusu slovenského jazyka a ukazuje, akým spôsobom sa meniace komunikačné stratégie prejavujú v štruktúre jazyka. Objavujú sa aj príspevky venujúce sa problematike jazykovej identity v prostredí slovenskej diaspóry, čím presahujú rámec čisto lingvistickej analýzy a vstupujú do sociolingvistického a kulturológického priestoru. Významné sú aj štúdie, ktoré reflektujú normatívne otázky a vývoj terminológie v súčasnej slovenčine či výskum nárečí a jazykových kontaktov, ktoré sú relevantné najmä z pohľadu jazykovej politiky a kodifikačných procesov, čím podčiarkujú diverzitu výskumných záujmov v súčasnej slovakistike. Príspevky v tejto sekcii sú dôkazom o tom, že aj tradičné jazykovedné kategórie môžu byť vďaka novým výskumným nástrojom reinterpretované.

Literárnovedná a kulturológická sekcia zborníka je tematicky bohatá a reflektuje rozmanité metodologické prístupy – od klasickej literárnej historiografie cez intertextualitu až po kultúrnu pamäť. Pozoruhodné sú najmä štúdie analyzujúce poetiku slovenských autorov 20. storočia v kontexte ich recepcie v zahraničí, ktoré poskytujú čitateľovi nový pohľad na transnacionálny charakter slovenskej literatúry. Autori príspevkov často prekračujú tradičné hranice disciplíny a usilujú sa o integráciu poznatkov z komparatistiky, semiotiky či kultúrnej antropológie.

Didaktická sekcia zborníka tematizuje pozíciu slovakistiky v edukačnom prostredí a jej funkciu v rámci kultúrnej identity. Príspevky upozorňujú na potrebu inovácie metodických prístupov vo vyučovaní slovenčiny ako materinského, ale aj cudzieho jazyka, pričom reflektujú problémy spojené s multikultúrnym a multilingválnym kontextom súčasnej školy. V tejto sekcii rezonuje aj otázka digitalizácie a jej vplyvu na didaktiku, čím sa zborník stáva súčasťou širšieho akademického diskurzu o transformácii humanitných vied v digitálnom veku.

Osobitne treba vyzdvihnúť jazykovú a formálnu úroveň zborníka. Príspevky sú napísané kultivovaným a terminologicky presným jazykom, čo svedčí o ich vysokej odbornej úrovni. Zborník je vybavený abstraktmi v angličtine, čo zvyšuje jeho dostupnosť pre zahraničného čitateľa, podporuje internacionalizáciu slovakistického výskumu a jeho zapojenie do globálneho akademického priestoru.

Ako celok je zborník *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy* hodnotným príspevkom k súčasnej reflexii stavu a smerovania slovakistiky. Ponúka interdisciplinárny pohľad na tradičné i nové výzvy tejto disciplíny a je vhodný nielen pre odbornú verejnosť, ale aj pre doktorandov a študentov, ktorí hľadajú komplexný a inšpiratívny zdroj poznatkov. Zborník zároveň demonštruje, že slovakistika, ak chce ostať relevantnou, musí aktívne reagovať na spoločenské, kultúrne a technologické zmeny.

KONTAKT

Mgr. Michal Krauter, PhD.
Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr
Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF v Nitre
Dražovská 4
949 01 Nitra
Slovenská republika
mkrauter@ukf.sk